

P. 198 31.9.94

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Ecclesiastică.

ANUL AL XIX-lea, No. 7.

OCTOMVRIE

TABLA MATERIILOR

	Pag.
1. Religiunea, cultul și moravurile poporului Geto-Dac	385
2. Religiunea și necesitatea cu- noșterei și răspândirei învê- țătorei ei între credincioși . . .	401
3. Arhiepiscopiile autocefale la inceputul sec. al XVIII.	418
4. Cronica Bisericii Ortodoxe Ro- mâne	434
5. Istoria bisericească a lui Teo- doret.	449
6. Bisericești	460
7. Donațiuni	469

BUGUREȘTI
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICESCI
1895

Iași, începută de Veniamin Costache în anul 1833 și rămasă în ultimare până în anul 1881. Tot în timpul său s'a restaurat și biserica Trei-Ierarhi din Iași. Mai amintesc, că I. P. S. Sa a fost un mare biblioman. Tótă averea aproape a întrebuințat'o în cumpărare de documente, de scrieri vechi etc. Acéstă bibliotecă, bogăție neperitoare, va deveni proprietatea Academiei noastre prin dar, așa că va fi un izvor nesecat pentru urmărirea trecutului nostru național și religios.

Urăm și noi I. P. S. Sale viață lungă și liniștită pentru binele bisericii și al neamului nostru.

II.

Jubileul de 200 de ani al Monastirei Sinaia.

În ziua de 15 August a. c. s'a serbat cu o deosebită pompă Jubileul de 200 de ani al sf. Monastirii *Sinaea*. Acéstă serbare ne interesază pe de o parte ca orî și ce manifestare religioasă a poporului nostru, iar pe de alta pentru însemnătatea ce ocupă acéstă sf. Monastire în viața noastră națională, fiind că numele ei s'a dat și nouii comune urbane, ce s'a înființat pe proprietatea ei și care e reședința de vară a familiei noastre regale și centrul nostru politic în acest timp.

Iată programa după care s'a făcut serbarea :

Marti la 15 August, orele 10 de dimineță se va face în biserica cea mare a Monastirei un serviciu divin de I. P. S. Mitropolit Primat însoțit de clerul mitropolitan și de către S. S. Arhimandritul Nifon, superiorul Monastirei Sinaia, împreună cu clerul Sfintei Monastirii.

La orele 11 se va face primire oficială pe galeria cea mare a Monastirei, unde se va servi invitaților șampanie și se vor ține discursuri de către I. P. S. Mitropolit și primul efor al spitalelor civile D. G. Gr. Cantacuzino.

La orele 11^{1/2} va avea loc masa săracilor arangiată pentru cinci sute de persoane, cărora li se va oferi o pâine, o strachină cu bucate fierte, o cană cu vin și linguri pe care după masă le va fi îngăduit a le lua de tot. La masă vor servi călugării monastirei. La ora 1 p. m., dejunul oferit I. P. S. Mitropolit Primat și suitei sale în salónele superiorului Monastirei.

În tot timpul cât va ținea masa săracilor, muzica militară va cânta telurite cântece naționale.

Séra la orele 8¹/₂ va avea loc un splendid foc de artificii pe platoul de la spatele bisericii celei mari, unde se va ridica și un frumos arc de lemn împodobit cu verdéță și luminat cu focuri bengale.

La această serbare va lua parte pe lângă I. P. S. Mitropolit Primat ¹⁾, tótă lumea oficială aflaă în Sinaea, D-nii miniștri, d-nii miniștri străini, d-nii efori ai spitalelor civile cu soțiile domniilor lor, directorul și tot personalul eforiei.

Însărcinați cu pregătirile acestea și cu dirigerea serbarei acestei zile au fost S. S. Arhimandritul Nifon, superiorul monastirei și Dl. A. Gălășescu, funcționar superior al eforiei spitalelor civile.

Corul vocal al sf. Monastiri Sinaea împreună cu altul din capitală vor cânta serviciul divin. A doua-zi Mercuri, la orele 10 de dimineață se va oficia serviciul divin și și marele parastas ctitoricesc în memoria răposatului fondator al monastirei, împărțindu se la saraci mâncare și milă în bani.

Acastă frumoasă serbare creștinească a reușit pe deplin. S'au trimis telegrame de bune urări atât M. S. Regelui, care a ridicat numele de Sinaea la vađa de astă-zi, cum și I. P. S. Mitropolitului Primat Ghenadie.

Monastirea Sinaea (mai înainte un schițor) s'a întemeiat de către *Spătarul Mihail Cantacuzino* în anul 1695 cu hramul de *Adormirea Maicii Domnului* ²⁾. Acest Spătar

¹⁾ Spre marea Sa părere de rău, cum și a tuturor credincioșilor I. P. S. Mitropolit Primat Ghenadie n'a putut să ia parte la această serbare din cauze cu totul independente de a sa voință.

²⁾ Se spune, că pe platoul de asupra monastirei a existat deja mai înainte de prin secolul al XVI o monastire cu hramul sf. Nicolae. Iată cum sună inscripțiunea de pe crucea ce s'a ridicat în anul 1858 pe ruinele acestei sf. monastiri: „Pentru vecinica pomenire s'au înălțat acum această sfântă cruce în locul sfântei și dumnezeesei biserici, cu hramul sfântului Nicolae, ce s'a ruinat în resmirița anului 1788, iar la 1858, Septembrie 1 Lună s'au sfințit, iar acum ca să nu rămăe în viitor necunoscut acest sfânt locaș, s'au înălțat aici acest sfânt monument de smeritul Victor Schimnoch din Monastirea Sinaea.

s'a născut în anul 1650 și a încetat din viață în anul 1716. El a fost fiul lui Constantin Cantacuzino stolnicul (care a întemeiat monastirea Cotroceni) și frate al lui Șerban Cantacuzino, care a domnit în Muntenia între anii 1678—1688. În timpul domniei fratelui său a luat parte în anul 1683 ca comandant al armatei românești la asedierea Vienei. Era un bărbat foarte învățat (se ocupa cu matematicile și geografia) și pios.

Se știe din istorie marile rivalități ce existau în vechime între familiile boeresci și mai ales între cele domnitoare. Între Cantacuzinesci și Ghiculesci exista ură de moarte. Gr. Ghica în prima sa domnie pune de omorâ în 1663 pe Constantin, tatăl lui Mihail. Cantacuzinesci căută și ei la rîndul lor să-și răsbune, iar Gr. Ghica cu venirea sa a doua oară la tron începe persecuțiunile crude contra Cantacuzinescilor, așa că ei sunt siliți să plece fie care în lumea largă. Se ține, că Mihail Cantacuzino ar fi fugit în Transilvania pe la Cămpina și că rătăcind pe valea Prahovei ar fi ajuns în apropiere de locul unde se află astăzi monastirea. Aci dete peste un isvor cu apă limpede și rece și după ce 'și potoli setea se simte mai cu putere. După acesta îngenunchind și ridicând ochii către cer ține în sine: „Maica Domnului cea sântă și puternică, ajută-mă să scap din primejdie și jur că chiar în acest loc voi ridica ție mândră Monastire, frumos înzestrată“. În urma acestei rugăciunii mintea i se luminează, zărește calea încotro s'apuce, întâlnește un călugăr de la vechea Monastire, care îl conduse la Brașov. De aci merge la Constantinopole și împreună cu mai mulți boeri, prietenii ai săi reușește să capete tronul Munteniei pentru fratele său Șerban în anul 1679. Se mai spune, că Mihail în anul 1680 a făcut împreună cu mama sa *Elena* o călătorie la locurile sante din Palestina și în urmă s'a dus să vadă și Monastirea Sinaia. Această monastire cu pozițiunile ei cele frumoase l'a încântat așa de mult, în cât chiar aci se decide ca la întorcerea sa să facă în munții Bucegiului o monastire asemenea și cu numele Sinaiei, conform promisiunei date Maicei Domnului în pribegirea sa spre Brașov. După altă versiune, Mihail a fost exilat în monastirea Sinaia de către Sultan și acesta în urma ajutorului ce a dat creștinilor împreună cu fratele său Șerban la încongiurarea *Vienei*. Fiind în exil, el

se ruga neîncetat Maicei Domnului, ca să-i ajute să scape de acest canon și la întorcerea sa în țară va face în munți o monastire de pustnici asemenea monastirei Sinaia. Ori care din aceste versiuni ar fi adevărată știut lucru este numai, că el a făcut din temelie monastirea Sinaia, că a terminat-o în luna Iulie 1795 și a sântit-o la 15 August același an. Acastă sântire s'a făcut cu mare pompă și a asistat chiar și Domnitorul *Constantin Brâncovénu*.

Iată și o parte din documentul de fundațiune al acestei monastiri: „Și eu robul lui Dumnezeu cel mai mic *Mihail Spatar Cantacuzino*, am luat pe Dumnezeu întru ajutor și din totă virtutea și din totă inima și cu tot sufletul. Și cât ne-aū fost puțința nevoindu-mă nu din ceva al meu, ci din cele ce m'aū miluit iarăși prea bunul Dumnezeu și Stăpân, am zidit din temelie și am înălțat un schițor numindu-se *Sinaia*, după asemănarea Sinaiei cei mari, întru slava și lauda lui Dumnezeu și întru cinstea adormirei stăpânei noastre Maicei sântiei sale pe apa Prahovei la pustie, sub muntele Bucegiului (unde mai înainte zidirei acesteia se afla Sihastrii) a fi zidirea acăsta sihastriilor acelora și a altora după dănsii, umbrire și liman de odihnă și de adăpostire etc., etc.". Pentru întreținerea acestei monastiri, Mihail Cantacuzino a înzestrat-o cu următoarele moși: 1) Moșia *Măneciul* cu satul și cu munții ei din Plaiul Teléjenul; 2) Moșia *Schiulescii*, Plaiul lui Șerban W; 3) *Trestieni* și cu munții din apa Doftana; 4) Moșia *Sărasca* la Podeni cu puțuri de păcură; 5) Moșia *de la Armaru*; 6) Moșia *de la Batogu*. Pe lângă acăsta ca purtător de grije al acestei monastiri a însărcinat pe episcopul Monastirei *Colțea* și al spitalului cu acelaș nume (intemeete tot de el) și cu îndatorirea de a i da 100 lei anual. Documentul de fundație se rostese relativ la acăsta chestiune ast-fel: „Am orânduit canonesce și am hotărît să fie purtător de grije Episcopul sf. monastiri *Colțea* și acăsta orânduială să se păzescă tot-d'auna și orânduiala ce am făcut și am orânduit de la sf. monastire *Colțea* a noastră, să aibă tot-d'auna Starițul a lua: talere o sută ca să le fie de chivernisela, ca să se ajute la slabiciunile și la neputințele părinților Călugărași, de ore ce starea schitului este sihastrește, fiind zidit la loc greu și de pustie, dar să fie sub *datorie* și călugărașii împreună cu starețul, atât cei din lăuntru din

schit, cum și cei după afară din pustie, *a se ruga Domnului Christos necurmat* pentru buna stare a blagovesnicilor Domnii și a Mitropolițiilor al scaunului țerei aceștia și pentru totă țara acésta și pentru ertarea păcatelor ctitorilor etc..

Averea monastirei a mai crescut din timp în timp. Noi îmbunătățiri s'au mai făcut, atât clădirilor cât și monastirii însuși prin osârdia stareților după vremuri. Construirea unei noi biserici și a altor clădiri trebuitoare bisericii s'a început în anul 1841, în timpul starețului Iosif și s'au terminat în anul 1846 în timpul starețului Paisie. Iată și inscripțiunea bisericii celei din nou zidită: „La cursul anilor, de la Mântuitorul nostru Iisus Christos 1693 s'a zidit sânta Monastire Sinaia de fericitul întru pomenire ctitorul Mihail Cantacuzino, marele spătar, întru cinstea adormirii Prea sf. Născătoare de Dumneđeș, iar la létul 1843 s'au mai adăogat acésta sf. Biserică, în zilele prea luminatului nostru Domn Gheorghe Dimitre Bibescu W. W. cu blagoslovenia Prea Sântitului Mitropolit al țerii D. D. Nifon, cu cheltuiala casei și din afiorisirea fericților ctitori, în numele prea sântei Treimi și cinstea Prea sântei Născătoare de Dumneđeș. S'a început zidirea acestei biserici de roșiș, în stareția cuviosului părinte Iosif Arhimandritul, în care au și răposat în Domnul și s'a desevêșit prin stăruirea, osârdia și ostenéla (de la începutul temelii), prea cuviosii sa'e părintelui Paisie, Arhimandritul, starețul acestui sânt locaș și toate podóbele pre din lăuntru și afară cu chiliile împrejur, cum se ved. 1846 August 15“.

Pentru frumusețea pozițiunilor, Domnitorul Românilor Carol I, cu Dómna Elisabeta, Augusta sa soție au locuit în timpul verii în casele monastirii de la 1871—1883, când s'a terminat artisticul castel Peleș. Eforia spitalelor civile a făcut în anul 1892 reparațiuni însemnate clădirilor monastirii și a făcut și o clopotniță de piatră, absolut trebuincioasă. D-l Gălășescu, funcționar superior al Eforiei, în studiul său asupra Sinaiei se exprimă despre noile îmbunătățiri ce au să se facă, în chipul următor. „Nu credem, că am putea fi acușați de a destăinu un secret adăogând că Eforia a întocmit un proiect general de transformarea clădirii existente și de restauarea actuală Bisericii a Monastirii Sinaia“.

Amintesc aici și numele stareților, cari au condus Mo-

nastirea în decurs de 200 de ani. 1) Nicodim 1695—1720; 2) Dionisie 1720—1723; 3) Mitrofan 1723—1731; 4) Par-
tenie 1731—1741; 5) Nifon 1741—1773; 6) Visarion și
Isidor 1773—1791; 7) Damaschin 1791—1802; 8) Iustin
1802—1829; 9) Iosif 1829—1843; 10) Paisie 1844—1859;
11) Onufrie 1859—1877; 12) Gherman 1877—1888;
13) Nifon 1888—1895.

Prin urmare 14 stăreți în timp de 200 de ani, așa că
în termen mediu până astăzi fie-care a păstorit câte 14
ani, 3 luni și două săptămâni. (Vezi: Monastirea Sinaia,
aniversare jubiliară de Archimandritul *Nifon*, superiorul
monastirii *Sinaea*; *Sinaea*, 15 August 1695—1895 de A.
G. Gălășescu, București 1895; *Sinaea* de Archimandritul
G. Enăcenu, București 1881; *Sinaea* de la 1695—1895
de Dumitru Stăncescu, București 1895).

III

O serbare în schitul chinovial românesc Prodromul din sfântul Munte Athos.

Primum din sf. Munte înștiințare, că în 12 Iulie a. c.
s'a serbat slujba *Icôna Maicii Domnului* în schitul româ-
nesc în mod deosebit. Fostul patriarh ecumenic Ióchim
al III-lea a bine voit să slujescă însuși cu multă evlavie
și dragoste, cu care ocaziune a pomeni; pe I. P. S. Mi-
tropolit Primat Ghenadie cu tot sântul Sinod al Româ-
niei. Tot de P. S. Patriarh se spune, că de un an a
început zidirea unei frumoase biserici în vârful sf. Munte
cu cheltuiala sa, iar la 6 August a. c. I-a făcut însuși
sânțirea cu priveghere de totă noaptea siujind cu 6 preoți
și 4 diaconi, dintre care 2 preoți și un diacon român,
din schitul românesc. Aă fost de față la slujbă peste 200
de călugări de toate nămurile ortodoxe, iar Români ca la
30. Ni se mai spune „că era o frumoasă panoramă cu lu-
minile din focurile ce erau noaptea. Nu s'a învrednicit
vârful Muntelui să vadă o așa biserică și sânțire de când
există și nici va mai fi“.

Încercări pentru a se întemeia un schit românesc în
sf. Munte s'a făcut înainte de 1820 de către un călu-
găr român anume *Iustin*, care petrecea în sf. Munte la